

KINNITATUD
Kaitseväe juhataja 05.12.2022
käskkirjaga nr 2041

Erioperatsioonide väejuhatatus

LANGEVARJUHÜPETE OHUTUSEESKIRI OE 9.5

Tallinn 2022

Ohutuseeskirja koostajad:

Sõjaväeline auaste, ees- ja perenimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
mjr Rauno Vahimets	1. jalaväebrigaadi staap	S2 ülem, KV hüppemeister
mjr (res) Kaido Raudvere		KV hüppemeister
kpt Kaarel Piirisalu	Õhuvägi Lennubaas	Õhutoetuse eskadrilli peahindaja, KV hüppemeister
	Erioperatsioonide väejuhatus	

Ohutuseeskirja väljatöötamisel osales või andis eksperdiarvamuse:

Sõjaväeline auaste, ees- ja perenimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
mjr Kalev Piirisild	Õhuvägi Lennubaas	1. eskadrilli ülem
mjr Mati Sikk	Õhuvägi Lennubaas	1. eskadrill vaneminstruktor
n-ltn Eero Säde	Õhuvägi Lennubaas	1. eskadrill õhusõidukite hooldelüli insener, KV hüppemeister, langevarjutehnik
pr Kristina Lepist	Kaitseväge Akadeemia	Õppevara keeletöötaja

Kooskõlastajad:

Sõjaväeline auaste, ees- ja perenimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
kol Viktor Kalnitski	Kaitseväge peastaap	J7 ülem
kol Margus Kuul	Erioperatsioonide väejuhatus	ülem

Sisukord

1. peatükk. Üldsätted	4
2. peatükk. Langevarjuhüpete üldnõuded	5
1. jagu. Vastutusvaldkonnad ja rakendamine	5
2. jagu. Meditsiininõuded	6
3. jagu. Langevarjuhüpete korraldamine	6
4. jagu. Langevarjuri varustus	7
5. jagu. Langevarjuhüpped eritingimustes	7
6. jagu. Ilmaolud	9
7. jagu. Minimaalne väljahüppekõrgus ja põhilangevarju avamiskõrgus	9
8. jagu. Varuvarju harjutus	9
9. jagu. Hüpperaamat	10
3. peatükk. Pädevusnõuded	10
1. jagu. Langevarjur	10
2. jagu. Langevarjuinstruktor ja hüppemeister	11
3. jagu. Dessantinstruktor	11
4. jagu. Tiibvarju instruktor	12
4. peatükk. Langevarjuõnnetused ja -intsidendid	12
Lisa 1. Maapealne tõusuleht	14
Lisa 2. Tervisliku seisundi kinnitusleht	15

1. peatükk Üldsätted

1. Langevarjuhüpete ohutuseeskiri (edaspidi ohutuseeskiri) sätestab langevarjunduse korraldamise ja selle ohutuse tagamise nõuded.
2. Ohutuseeskiri on koostatud Eesti ja rahvusvaheliste langevarjundusorganisatsioonide koolitus- ning ohutusnõuete ja langevarjuhüpete parima väljaõppepraktika põhjal.
3. Ohutuseeskiri on täitmiseks Kaitseväes ja Kaitseliidus.
4. Lühendid ja terminid:
 - 4.1. Lühendid:
 - 4.1.1. **AFF** – (ingl *accelerated free fall*) hüppekoolitus ja -meetod, kus koos langevarjur-õpilasega hüppab välja üks või kaks instruktorit, kes õpilast vabalangemise ajal juhendavad ja abistavad.
 - 4.1.2. **FAI** – (*Fédération Aéronautique Internationale*) Rahvusvaheline Lennuspordi Föderatsioon.
 - 4.1.3. **IAD** – (ingl *instructor assisted deployment*) langevarjusüsteemi sundavamise meetod, mille puhul instruktor algatab langevarjur-õpilase langevarjusüsteemi avanemise.
 - 4.1.4. **SL** – (ingl *static line*) hüppemeetod ja langevarjusüsteemi osa, mis kinnitatakse õ/s-i külge ja väljahüppel algatab langevarjusüsteemi avanemise.
 - 4.1.5. **USPA** – (ingl *United States Parachute Association*) USA langevarjuspordi organisatsioon.
 - 4.1.6. **Õ/s** – õhusõiduk.
 - 4.2. Terminid:
 - 4.2.1. **Demonstratsioonhüpe** – langevarjuhüpe pealtvaatajatega asukohta. Tavaliselt tuleb maanduda piiratud mõõtmetega maandumisalale, mis nõuab langevarjurilt suuremat maandumistäpsust.
 - 4.2.2. **Dessanthüpe** – eelkõige madalamalt kõrguselt ja suurema hulga inimeste kiireks maapinnale toimetamiseks. Hüpatakse dessantvarjudega ning langevarjusüsteemi avab SL.
 - 4.2.3. **Dessantvari** – tavaliselt ümara kujuga langevarjukuppel, mille laskumiskiirust aeglustab õhutakistus. Dessantvarjud võivad olla, aga ei pea olema juhitud.
 - 4.2.4. **Eritingimustes langevarjuhüpe** – õine, vette-, talvine, madalalt ja suurelt kõrguselt, varustusega ja demonstratsioonhüpe. Eritingimustes hüpped on vajalikud langevarjuri oskuste arendamiseks.
 - 4.2.5. **Langevarjuhüpe** – etteavatsetud eraldumine õ/s-ist ja maandumine, mille käigus pidurdatakse kukkumiskiirust langevarju abil. Langevarjusüsteemide eripärade tõttu võib langevarju avanemine alata kohe pärast õ/s-ist väljahüpet (dessanthüpe) või pärast vabalangemist (viithüpe).
 - 4.2.6. **Langevarjuinstruktor** – isik, kellel on õigus viia läbi langevarjuhüppe teooriaõpet ja praktilist hüppekoolitust ettenähtud koolitusmetoodika järgi ning lubatud pädevuse piires.
 - 4.2.7. **Langevarjur** – hüppekoolituse lõpetanud ning vähemalt viis iseseisvat langevarjuhüpet sooritanud isik.
 - 4.2.8. **Langevarjuri maandumisala** – langevarjuhüpeteks ettenähtud ja takistusteta maa-ala, mis on sobiv langevarjurite maandumiseks.
 - 4.2.9. **Langevarjusüsteem** – koosneb põhivarjust, varuvarjust ja rakmetest. Olenevalt langevarjusüsteemi tootjast ja/või ehitusest võib see sisaldada üht või kaht konteinerit (varuvari põhikonteineris või eraldi). Langevarjusüsteemi juurde võib kuuluda varuvarju avamisautomaat. Langevarjud liigituvad dessantvarjudeks ja tiibvarjudeks.
 - 4.2.10. **Langevarjur-õpilane** – algkoolitust saav isik, kes on sooritanud vähem kui viis langevarjuhüpet.
 - 4.2.11. **Lennupilluvöönd** - kindlaksmääratud ala, kuhu maandatakse lennult õhudessantüksus(ed), varustus ja varud.

- 4.2.12. **Madalalt kõrguselt hüpe** – langevarjuhüpe dessantvarjuga kõrguste vahemikus 250–399 m mõõdetuna maandumiskohast.
 - 4.2.13. **Hädahüpe** – ohutuse tagamiseks vajalik ettekatsetamata langevarjuhüpe (nt õ/s-i rikke korral lennu ajal).
 - 4.2.14. **Hüppekoolitus** – langevarjusüsteemi- ja/või -distsipliinipõhine õ/s-ist langevarjuga hüppamise õpetus.
 - 4.2.15. **Hüppemeister** – isik, kes vastutab langevarjurite ja varustuse stardi- ning hüppe-eelse kontrolli, väljahüppe, hüppejärjekorra ja suhtluse eest õ/s kapteniga jms. Hüppemeister on määratud igale langevarjuhüppelennule.
 - 4.2.16. **Hüppemeister-õpilane** – Hüppemeistri kandidaat, kes langevarjuinstruktori järelevalve all teostab langevarjurite hüppe-eelset varustuse kontrolli, viib läbi väljahüppeid ja suhtleb õ/s kapteniga.
 - 4.2.17. **Suurelt kõrguselt hüpe** – viithüpe kõrgemalt kui 4500 m.
 - 4.2.18. **Talvine hüpe** – langevarjuhüpe ettekatsetatud maandumisalale, mida katab vähemalt 5 cm paksune lumekiht ja õhutemperatuur on alla 0 °C.
 - 4.2.19. **Tandemhüpe** – kaks inimest kasutavad langevarjuhüppel ühist langevarjusüsteemi, mis koosneb tandem-tiibvarjust ning reisija kinnitamiseks mõeldud rakmetest.
 - 4.2.20. **Teoreetiline ja praktiline langevarjukoolitus** – langevarjusüsteemi- ja/või -distsipliinipõhine alg- ja täiendkoolitus, mis hõlmab ka teadmiste kontrolli ja praktilisi harjutusi.
 - 4.2.21. **Tiibvari** – risküliku- või tiivakujuline langevarjukuppel. Tiibvarjud on juhitud ja nende horisontaal- ja vertikaalkiirust on maandumisel võimalik vähendada. Tiibvarjusid kasutatakse viithüppeks.
 - 4.2.22. **Tõus** – õ/s tõusmine kindlaks määratud kõrgusele langevarjuhüppe sooritamiseks.
 - 4.2.23. **Varustusega hüpe** – langevarjuhüpe langevarjusüsteemi külge kinnitatud sõduri lahinguvarustusega (nt rakmed, seljakott, relv vms).
 - 4.2.24. **Varuvarju avamisautomaat** – mehaaniline või elektromehaaniline seadis, mis avab varulangevarju konteineri etteantud ajal, kiirusel, kõrgusel või nende kombinatsioonil.
 - 4.2.25. **Vettehüpe** – langevarjuhüpe ettekatsetatud maandumisalaga veekogus.
 - 4.2.26. **Viithüpe** – langevarjur avab varju iseseisvalt pärast õ/s-ist eemaldumist. Viithüppega kaasneb vabalangemine, mille kestus oleneb õ/s-i kõrgusest väljahüppe hetkel.
 - 4.2.27. **Õ/s meeskonna liige** – õ/s-i pardal hüppelennu ajal tööülesannetesse määratud isik(ud): õ/s kapten, teine piloot, navigaator, pardatehnik jne.
 - 4.2.28. **Õine hüpe** – langevarjuhüpe väheses või olematus looduslikus valguses, kui maandumisalal on päikeseloojangust möödunud vähemalt üks tund ning päikesetõusuni on rohkem kui üks tund.
5. Ohutuseeskirja sätteid rakendatakse langevarjutegevustele Eesti territooriumil ja õhuruumis. Väljaspool Eestit rakendatakse käesoleva ohutuseeskirja sätteid niivõrd, kui võrd see ei lähe vastuollu tegevuse toimumise riigi õigusaktide sätetega.
 6. Ohutuseeskirja haldab erioperatsioonide väejuhatuse.

2. peatükk

Langevarjuhüpete üldnõuded

1. jagu

Vastutusvaldkonnad ja rakendamine

7. Langevarjuhüpetel osalevad õ/s meeskonna liikmed, langevarjuinstruktorid, hüppemeistrid ja langevarjurid on kohustatud järgima siinset ohutuseeskirja, välja arvatud olukordades, kui õ/s-i pardal tuleb tegutseda õ/s kapteni korralduste kohaselt (nt hädamandumine, tehniline rike, tulekahju jms).
8. Langevarjuinstruktor vastutab langevarjurite aja- ja nõuetekohase teoreetilise ning praktilise väljaõppe ja kontrolli eest.

9. Hüppemeister vastutab langevarjurite tegevuse eest alates hüppe-eelsest ettevalmistusest (kasutatava varustuse kontroll, kooskõlastamine õ/s kapteniga, väljahüppekõrgus ja -koht jne) kuni nende õ/s-i pardalt lahkumiseni.
10. Langevarjuinstruktor võib samaaegselt olla ka hüppemeister.
11. Õ/s kapten vastutab meeskonnaliikmete, reisijate ja lasti ohutuse ning õ/s-i eeskirjakohase käitamise eest alates õ/s-i omal jõul liikuma hakkamisest kuni peatumiseni ja mootorite seiskamiseni pärast lennu lõppu.
12. Välisriigi residentidele (nt kaitseväelastele) langevarjuhüppel osalejal peab olema tema päritoluriigi kirjalik luba.
13. Välisriigi residentidest koosneva langevarjurite grupi puhul pannakse langevarjuhüppe tingimused paika lennu eelsel briefingul välisriigi hüppemeistri ja õ/s-i kapteni vahel.
14. Välisriigi residentidele Eesti hüppemeistri poolt läbi viidaval langevarjuhüppel lähtub Eesti hüppemeister käesolevast ohutuseeskirjast. Kui välisriigi ohutuseeskiri on piiravam, tuleb juhinduda piiravamatest teguritest.
15. Langevarjuhüppel osaleja peab olema ohutuseeskirjaga tutvunud ja andma allkirja maapealsele tõusulehele (vt lisa 1) kinnitamaks seda, et on aru saanud kehtestatud nõuetest ja täidaks hüppega seotud ülesannet või juhust.

2. jagu

Meditsiininõuded

16. Langevarjuhüppel osalejal peab olema kehtiv tervisetõend. Langevarjuinstruktoril on kahtluse korral õigus kontrollida osaleja tervisetõendi kehtivust.
17. Langevarjuhüppel osaleja, v.a kehtiva tervisetõendiga kaitsevälane/kaitseliitlane, peab kinnitama (vt lisa 2), et ta on terve ning ei põe haigusi ega oma puuet, mis võib hüppe ajal ohtlikke olukordi tekitada.
18. Langevarjuhüppel peab olema tagatud meditsiinitoetuse tase 3, s.t rühma parameedik, kelle on kohustuslik meditsiinivarustus MK 3 - parameediku meditsiinivarustus ja MK 6 - evakuatsiooniauto varustus.
 - 18.1. Langevarjuhüppeid korraldav hüppemeister võib lähtuvalt hüppajate arvust, lennupilluvööndi ligipääsetavusest või muudest teguritest nõuda meditsiinitoetuse taseme tõstmist.
19. Langevarjuhüppe sooritamine alkohoolses või narkootilises joores, halva enesetundega, haigena, ravimite mõju all ning üleväsinuna on keelatud.
20. Langevarjuhüpet ei tohi sooritada füüsiliste ja/või vaimsete tervisekahjustuste korral, mis võivad põhjustada teadvusekaotust, krampe ning ümbritseva keskkonna tajumatust.
21. Sukeldumisel sügavusele alates 10 m (+1 atmosfäär) ja rohkem, on keelatud sooritada langevarjuhüpet järgneva 24 tunni jooksul pärast viimast sukeldumist.
22. Hüppemeister peab langevarjuhüppe keelama, kui on alust kahelda, et langevarjuhüppel osaleja terviseseisund ei vasta tervisenõuetele.

3. jagu

Langevarjuhüpete korraldamine

23. Langevarjuhüppeid tohib korraldada kasutatava langevarjusüsteemi ja koolitusmetoodika pädevusega langevarjuinstruktor.
24. Langevarjuhüppel peab järgima lennuvälja, õhuruumi kasutamise ja lennuliiklusteenistuse korraldaja ning väljaõppe-/õppuse juhi juhiseid. Langevarjuhüpete korraldamiseks peab olema koostatud käsk. Käsk koostatakse ja vormistatakse STANAG 2199 (ATP-3.2.2)¹ lausel.
25. Igale langevarjuhüppelennule peab olema määratud hüppemeister.
26. Tõusul osaleva koosseisu määrab hüppemeister, lähtudes osalevate langevarjurite pädevusest.
27. Väljahüppejärjekorra otsustab hüppemeister.
28. Õ/s-ist väljahüppe otsustab hüppemeister õ/s kapteni loal.

¹ STANAG 2199 ATP-3.2.2 Lisa G (annex G) Käskude ning aegade, asukohtade ja piirjoonte tähistamise formaadid.

29. Hädaolukorral hädahüppe otsustab õ/s kapten.
30. Hädahüppe korraldab hüppemeister.
31. Langevarjuhüppelennul võivad lennuki pardal olla reisijad, kes ei soorita langevarjuhüppeid. Reisijad peavad avatud ukse ajal olema kinnitatud turvavarustusega. Reisijate turvavarustusega kinnitatust peab kontrollima hüppemeister enne õ/s-i ukse avamist.

4. jagu **Langevarjuri varustus**

32. Kasutada tohib langevarjusüsteemi, kaitse- ja lisavarustust, mis on tunnustatud, kontrollitud ja hooldatud vastavalt valmistajapoolsetele nõutele.
33. Langevarjur peab olema tutvunud kasutatava langevarjusüsteemi, kaitse- ja lisavarustusega.
34. Enne langevarjuhüppele minekut kontrollib hüppemeister langevarjusid, varulangevarju pakkimise dokumentatsiooni, varustust ja langevarjureid.
35. Langevarjuri riietus peab vastama aastaajale ja ta peab kandma sobivaid jalatseid. Kui õhutemperatuur on hüppekõrgusel alla 5 °C, peab langevarjuril olema käes sõrmkindad.
36. Langevarjuri kohustuslik varustus dessantvarjuga hüppel:
 - 36.1. langevarjusüsteem, mis sisaldab nii põhi- kui ka varuvarju;
 - 36.2. langevarjuhüpeteks sobiv kaitsekiiver.
37. Langevarjuri kohustuslik varustus tiibvarjuga hüppel:
 - 37.1. langevarjusüsteem, mis sisaldab nii põhi- kui ka varuvarju;
 - 37.2. avamisautomaat;
 - 37.3. elektrooniline või mehaaniline kõrgusmõõtja;
 - 37.4. langevarjuhüppeks sobiv kaitsekiiver;
 - 37.5. kaitseprillid või visiiriga kiiver.
38. Langevarjuri võimalik lisavarustus (hüppemeistri loal ja/või korraldusel):
 - 38.1. lisavarustuse kinnitamiseks mõeldud rakemete süsteem koos lisavarustusega;
 - 38.2. (konks-)nuga, mida on hüppe ajal võimalik kohe kasutada kas parema või vasaku käega;
 - 38.3. päästevest, kui maandumisplatsi või hüppekoha keskpunktist ühe kilomeetri raadiuses asub veekogu.
39. Lisavarustusega langevarjuhüpe on lubatud pärast sellekohase koolituse lõpetamist ning hüppemeistri loal.
40. Hüppemeistril on õigus hüpe keelata, kui lisa- ja ohutusvarustus ja/või langevarjud ei ole töökorras, langevarjurid ei ole hüppeks valmis või ükskõik millisel ohutust mõjutaval põhjusel.

5. jagu **Langevarjuhüpped eritingimustes**

41. Eritingimustes langevarjuhüpete liigid on loetletud ohutuseeskirja punktis 4.2.4.
42. Enne hüpet eritingimustes peab langevarjur olema hüpanud sama langevarjusüsteemiga tavaolukorras.
43. Eritingimustes hüpe on lubatud pärast sellekohase koolituse lõpetamist.
44. Eritingimustes hüppe eel koolitab hüppajaid langevarjuinstruktor, kes on ise neis tingimustes hüpanud.
45. Isiku lubamise langevarjuhüppele eritingimustes otsustab hüppemeister.
46. Madalalt kõrguselt langevarjuhüppe korraldamisel ja sooritamisel peab järgima langevarju tootja seatud minimaalse hüppe- ja/või avanemiskõrguse piiranguid nii põhi- kui varjulangevarjule ning hüppemeistri ja õ/s kapteni juhiseid.
47. Madalalt kõrguselt langevarjuhüpete puhul peab lähtuma piiravaimast juhisest (nt kui langevarju tootja on minimaalseks avanemiskõrguseks märkinud 200 m, hüppemeistri plaan on sooritada väljahüpe 250 m kõrguselt, aga õ/s kapteni otsus on antud ilmaoludes sooritada langevarjurite viskelend 350 m kõrguselt, peab väljahüppekõrguseks valima 350 m).

48. Lennates enne väljahüpet kõrgemal kui 4500 m merepinnast kauem, kui 30 minutit, peab õ/s-is olema langevarjuritele tagatud lisahapniku võimalus (hapnikuaparaat).
49. Lennates enne väljahüpet kõrgemal kui 6100 m merepinnast, peab õ/s-is olema langevarjuritele tagatud lisahapniku võimalus (hapnikuaparaat).
50. Hüpates kõrgemalt, kui 6100 m merepinnast, peab langevarjur hüppe ajal kasutama lisahapniku (hapnikuaparaat).
51. Hüppemeister võib lisahapniku kasutamiseks määrata madalamaid kõrguseid.
52. Lisavarustusega hüppel peab varustuse minimaalkaal olema vähemalt 10 kg.
53. Lisavarustuse maksimaalkaal koos langevarjuri kaaluga ei tohi ületada langevarjusüsteemile tootja poolt seatud kaalupiirangut.
54. Lisavarustuse rakmed peavad võimaldama varustuse enese küljest vabastamist nii õhus kui maapinnal.
55. Enne esimest lisavarustusega viithüpet peab langevarjuri olema viithüppe kogemus:
 - 55.1. mitte kõrgemalt kui 1300 m koos iseseisva langevarju avamisega 5 sekundi jooksul;
 - 55.2. mitte madalamalt kui 3000 m koos iseseisva langevarju avamisega mitte kõrgemal kui 1500 m.
56. Lisavarustusega viithüppe korral on soovituslik, et langevarjur on täitnud FAI/USPA kehtestatud B-kategooria nõuded.
57. Talvisel hüppel ei tohi soe/paks riietus takistada langevarjuri põhi- ja varuvarju avamist ning korrektse kehaasendi hoidmist.
58. Langevarjuhüppel maandumisega vette peab langevarjur kandma päästevesti ning oskama ujuda.
59. Vettehüppel peab olema maanduva langevarjuri ohutuse tagamiseks maandumisalas instrueeritud ja vastavalt varustatud julgestusmeeskond.
60. Kui julgestusmeeskond pole järgneva(te) langevarjuri(te) maandamiseks valmis, on keelatud õ/s-ist väljahüpet sooritada.
61. Õisel hüppel peab maandumiskoht olema õhust nähtavalt märgistatud.
62. Õisel hüppel peab arvestama järgmist:
 - 62.1. kui maandumiskoht pole õhust nähtavalt märgistatud, peab langevarjuri olema öövaatlusseade;
 - 62.2. langevarjuri peab olema seade, millega kontrollida langevarju töökorraolekut (nt pealamp, öövaatlusseade);
 - 62.3. kokkupõrkest hoidumiseks peab hüppajale olema kinnitatud valgusallikas, mis on õhus nähtav teistele langevarjuritele ning õhusõidukile;
 - 62.4. tuule- või maandumissuund peab olema langevarjuritele kuplilennu ajal selgesti eristatav kõrgemalt kui 300 m;
 - 62.5. hüppaja peab kasutama valgustatud visuaalset kõrgusmõõtjat;
 - 62.6. viithüppel on soovituslik kasutada lisaks helilist kõrgusmõõtjat.
63. Demonstratsioonihüppe korraldamisel peab hüppemeister arvesse võtma maandumisala suurust, takistusi, ilmaolusid ja hüppajate kogemust.
64. Demonstratsioonihüppel peab arvestama järgmist:
 - 64.1. üldjuhul hüpatakse tiibvarjuga pealtvaatajate vahetusse lähedusse maapinnale või dessantvarjuga veekogusse;
 - 64.2. võimaluse korral vältida dessantvarjuga hüppeid maapinnale;
 - 64.3. nii langevarjurite kui ka pealtvaatajate ohutus peab olema tagatud ja vastavad abinõud rakendatud;
 - 64.4. maapealne meeskond peab tuule- ja/või maandumissuuna langevarjuritele visualiseerima kas suitsu, paneeli või tuulelipuga;
 - 64.5. lipuga hüppel peab lipp olema kinnitatud ülemisest servast langevarjuri külge;
 - 64.6. lipu võib avada alles pärast langevarju avanemist ja töökorrakontrolli;
 - 64.7. peab olema tagatud vähemalt üks varu-maandumisala, millele ohutu maandumine peab olema võimalik põhi-maandumisala kohalt ja mitte madalamalt kui 300 m.
65. Demonstratsioon-viithüppel võivad osaleda langevarjurid, kellel on:
 - 65.1. rahvusvahelise langevarjuorganisatsiooni väljastatud B- või kõrgem kategooria;
 - 65.2. vähemalt 100 viithüppe kogemus;
 - 65.3. vähemalt 25 viithüppe kogemus langevarjukupliga, millega plaanitakse demole hüpata;

- 65.4. hüppemeistri luba.
66. Hüppemeister võib demonstratsioonhüppe ära jätta, kui ilmnevad asjaolud, mis seaksid ohtu langevarjurid, pealtvaatajad või muud osalised.

6. jagu Ilmaolud

67. Tuule kiiruse piirangud maapinnal (möödetuna maandumisalal 2,5 meetri kõrguselt) langevarjuhüpete sooritamisel:
- 67.1. langevarjur-õpilased – kuni 5 m/s;
 - 67.2. dessantlangevarjuga langevarjurid – kuni 7 m/s;
 - 67.3. tiibvarju langevarjur – kuni 10 m/s.
 - 67.4. Öisel hüppel on tuule kiiruse piirang sõltumata langevarjuri pädevusest ja langevarju tüübist kuni 5 m/s.
68. Langevarjuhüpetel langevarjur-õpilastel peab õ/s-ist väljahüppekohas ja -kõrgusel olema näha maapinda. Langevarjurid ja langevarjuinstruktorid võivad viithüpet sooritada ka väljahüppekohas ja -kõrgusel maapinda nägemata, kui väljahüppekoht on õ/s-is määratud ja jälgitav GPS-i kaudu ning väljahüpe ei toimu asustatud või metsase ala kohal.
69. On keelatud hüpata äikesepilvedele lähemal kui 10 km.
70. Langevarjuhüpped peavad olema lõpetatud hiljemalt päikeseloojanguks (v.a öised hüpped).
71. Öist hüpet on keelatud sooritada langevarjur-õpilasel.
72. Hüppemeister võib kehtestada karmimaid ilmastikust lähtuvaid piiranguid kõigile hüpetegevuses osalevatele langevarjuritele ning kasutatavale varustusele.

7. jagu Minimaalne väljahüppekõrgus ja põhilangevarju avamiskõrgus

73. Väljahüppekõrguse(d) määrab hüppemeister, lähtudes sooritatavatest harjutustest, langevarjurite pädevusest, kasutatavast varustusest ja muudest teguritest, mis võivad mõjutada langevarjuhüpete ohutust.
74. Tiibvarju minimaalne avamiskõrgus on möödetud langevarju avamispunkti kõrgusest maapinna suhtes.
75. Tiibvarjusüsteemidele on määratud minimaalne väljahüppe- ja avamiskõrgus.
76. Dessantvarjusüsteemidele on määratud minimaalne väljahüppekõrgus (SL-tüüpi dessantvarjusüsteemi avanemine algab väljahüppe hetkel).
77. Tiibvarjusüsteemide põhilangevarju minimaalne väljahüppekõrgus on 1000 m. Tandemvarjusüsteemi minimaalne väljahüppekõrgus on 2200 m.
78. Tiibvarju tavapärase avamiskõrgus on 1000 m.
79. Tiibvarju minimaalne avamiskõrgus on 900 m. Tandemvarjusüsteemi minimaalne avamiskõrgus on 1500 m.
80. Kui tiibvarjusüsteemi põhilangevari ei ole avanenud või avanemisega kaasnenud tõrge pole eemaldatud hiljemalt 600 m kõrgusel, peab langevarjur kasutama varulangevarju.
81. Dessantlangevarju minimaalne väljahüppekõrgus on 200 m. Ettekavatsetud dessanthüppeid on keelatud sooritada madalamalt kui 250 m.
82. Hüppemeister võib seada väljahüppe- ja avamiskõrgusele lisapiiranguid, võttes arvesse langevarjusüsteeme ja langevarjurite kogemusi (st suurendades väljahüppe- ja/või avamiskõrgust).

8. jagu Varuvarju harjutus

83. Varuvarju harjutusega demonstreerib langevarjur(-õpilane) instruktorile teadmisi varuvarju kasutamisest ja varju avamise oskust.
84. Varuvarju harjutus peab olema tehtud vähem, kui kaks kuud enne langevarjuhüpet.
85. Varuvarju harjutuse sooritamise kohta teeb langevarjur-õpilane märke hüpperaamatusse.
86. Kui varuvarju harjutus jääb tegemata, on langevarjuhüppele minek keelatud.

9. jagu Hüpperaamat

87. Langevarjur peab pidama hüpperaamatut, kuhu registreerib kronoloogilises järjekorras kõik sooritatud langevarjuhüpped. Hüpperaamatusse kantakse langevarjuri:
- 87.1. ees- ja perenimi;
 - 87.2. sünniaeg või isikukood;
 - 87.3. telefoninumber;
 - 87.4. pädevuskategooria (olemasolul);
 - 87.5. väljateenitud Kaitseväe langevarjuri märgid.
88. Iga sooritatud langevarjuhüppe kohta kantakse hüpperaamatusse:
- 88.1. hüppe number;
 - 88.2. hüppe kuupäev;
 - 88.3. hüppe sooritamise koht;
 - 88.4. väljahüppe kõrgus;
 - 88.5. vabalangemise aeg (viithüpetel);
 - 88.6. hüppe liik (nt hüpped eritingimustes);
 - 88.7. õhusõiduki mark, millest hüpe sooritati;
 - 88.8. hüppel kasutatud langevarju tüüp ja suurus;
 - 88.9. allkiri (langevarjur-õpilase hüppe peab kinnitama hüppemeister oma allkirja ja pädevustunnistuse numbriga);
 - 88.10. lühikokkuvõtte langevarjuhüppe kulgemise kohta väljahüppest maandumiseni.

3. peatükk Pädevusnõuded

1. jagu Langevarjur

89. Langevarjuri pädevus märgib isiku oskust sooritada kontrollitud tingimustes langevarjuhüppeid.
90. Langevarjur-õpilane ja langevarjuri pädevust taastada sooviv isik peab läbima teooriakoolituse ja sooritama alljärgnevad eksamid/tegevused:
- 90.1. kirjalik teooriaeksam;
 - 90.2. varuvarju kasutamise harjutus;
 - 90.3. tegevused lennukis ja väljahüppel;
 - 90.4. maandumisharjutus;
 - 90.5. esmased tegevused langevarjusüsteemiga pärast maandumist.
91. Langevarjuri pädevus kehtib ühe kalendriaasta ning kandub edasi järgmisesse aastasse, kui langevarjur on sooritanud aasta jooksul vähemalt viis langevarjuhüpet vastava langevarjusüsteemiga. Kui langevarjur ei ole viimase kalendriaasta jooksul sooritanud vähemalt viit langevarjuhüpet tuleb tal enne hüppetegevuse algust läbida **eelmises punktis** nimetatud koolitus.
92. Langevarjuri pädevusnõudeid jagunevad tiiblangevarjuri pädevusnõueteks ja dessantlangevarjuri pädevusnõueteks.
93. Tiiblangevarjuri pädevuskategooria puhul lähtutakse USPA/FAI kehtestatud nõuetest.
94. Dessantlangevarjuri pädevuskategooria puhul lähtutakse Kaitseväe erioperatsioonide väejuhatuse poolt sätestatud langevarjuri järgu- ja rinnamärgi statuudist.
95. Kui pädevuskategooria nõuded on täidetud, teeb langevarjuinstruktor või hüppemeister sellekohase sissekande langevarjuri hüpperaamatusse ja väljastab omistatud järgule vastava järgumärgi.
96. Langevarjur vastutab hüppega seotud ülesannete ja/või juhiste ohutu täitmise eest.

2. jagu Langevarjuinstruktor ja hüppemeister

97. Langevarjuhüppe instruktorid (edaspidi instruktor) jagunevad järgmiselt:
- 97.1. dessantinstruktor (ingl *static-line*);
 - 97.2. IAD-instruktor;
 - 97.3. AFF-instruktor;
 - 97.4. tandeminstruktor.
98. Instruktori, hüppemeistri ja hüppemeister-õpilase pädevuse kinnitab vastavat õigust omav struktuuriüksuse ülem oma käskkirjaga, kehtiva pädevusega langevarjuinstruktori ettepanekul.
99. Instruktor peab:
- 99.1. tundma oma pädevusele vastavat koolitusmetoodikat;
 - 99.2. oskama läbi viia oma pädevusele vastavat õpet, teoreetilisi ja praktilisi harjutusi ning eksameid;
 - 99.3. tundma oma pädevusele vastavat langevarjusüsteemi;
 - 99.4. tundma õppes ja langevarjuhüpetel vajalikke abivahendeid;
 - 99.5. teadma ja täitma ohutuseeskirja;
 - 99.6. oskama läbi viia stardieelset langevarjude, langevarjurite ja varustuse kontrolli;
 - 99.7. määrama oma pädevusele vastavalt väljahüppejärjekorra, -koha ja -aja;
 - 99.8. andma tagasisidet tema juhendamisel langevarjuhüppeid sooritanud isikkoosseisule.
100. Instruktoril on õigus korraldada selle langevarjusüsteemi ja -distsipliini teoreetilist ja praktilist hüppekoolitust, milles tal on kehtiv pädevus.
101. Hüppemeister peab:
- 101.1. tundma oma pädevusele vastavat langevarjusüsteemi;
 - 101.2. tundma õppes ja langevarjuhüpetel vajalikke abivahendeid;
 - 101.3. teadma ja täitma ohutuseeskirja;
 - 101.4. oskama läbi viia stardieelset langevarjude, langevarjurite ja varustuse kontrolli;
 - 101.5. oskama määrata langevarjurite väljahüppejärjekorra, -koha ja -aja;
 - 101.6. viima läbi langevarjurite väljahüppe ning sellega kaasnevad tegevused (nt õige väljahüppekoha valik, sisekottide tõmbamine lennukisse ning ukse sulgemine);
 - 101.7. andma tagasisidet tema juhendamisel langevarjuhüppeid sooritanud isikkoosseisule.
102. Kui pädevust taotleb langevarjur on täitnud kõik vastava instruktori või hüppemeistri pädevuskategooria saamiseks vajalikud nõuded ja omandanud vajalikud oskused, võib kehtiva pädevusega instruktor teha vastavat õigust omavale struktuuriüksuse ülemale ettepaneku langevarjurile (hüppemeister või hüppemeister-õpilane) vastava pädevuse omistamiseks.

3. jagu Dessantinstruktor

103. Dessantinstruktor võib läbi viia dessantvarjusüsteemi koolitust.
104. Dessantinstruktori pädevuse taotlejal peab olema vähemalt 50 langevarjuhüppe sooritamise kogemus, neist vähemalt 25 hüpet dessantvarjuga.
105. Pädevuse säilitamiseks peab dessantinstruktor kalendriaasta jooksul:
- 105.1. sooritama vähemalt 25 langevarjuhüpet;
 - 105.2. korraldama vähemalt ühe dessantkoolituse;
 - 105.3. aitama korraldada või juhendada vähemalt kümmet dessanthüpet.
106. Dessantinstruktori pädevuse taastamiseks peab aegunud pädevusega isik sooritama:
- 106.1. vähemalt ühe dessantkoolituse kehtiva pädevusega dessantinstruktori järelevalve all;
 - 106.2. aitama korraldada või juhendada vähemalt viit dessanthüpet kehtiva pädevusega hüppemeistri järelevalve all;
 - 106.3. vähemalt ühe hüppe dessantvarjuga.

107. Järelevalvet tegeval instruktoril või hüppemeistril on õigus vajaduse korral nõuda lisakoolitust või kordushüpet.

4. jagu Tiibvarju instruktor

108. Tiibvarju instruktor võib olla:
- 108.1. IAD instruktor;
 - 108.2. AFF instruktor;
 - 108.3. Tandeminstruktor.
109. Tiibvarjuinstruktor võib läbi viia omandatud tasemel (IAD, AFF, tandeminstruktor) tiibvarju koolitust ja hüppetegevust tiibvarjuga.
- 109.1. Tiibvarjuinstruktori pädevuse taotleja peab vastama USPA/FAI poolt kehtestatud nõuetele taotletava taseme osas.
110. Pädevuse säilitamiseks peab tiibvarjuinstruktor kalendriaasta jooksul:
- 110.1. sooritama vähemalt 40 viithüpet;
 - 110.2. korraldama vähemalt ühe vastava taseme koolituse;
 - 110.3. aitama korraldada või juhendada vähemalt 15 vastava taseme hüpet.
111. AFF- ja tandeminstruktori pädevuse värskendamiseks peab tiibvarjuinstruktor:
- 111.1. olema viimase kolme kuu jooksul sooritanud vähemalt viis viithüpet;
 - 111.2. sooritama vähemalt ühe vastava tasemega langevarjuhüppe, kus õpilase rollis on värskendatava pädevusega isik.
112. Tiibvarjuinstruktori pädevuse taastamiseks peab aegunud pädevusega isik:
- 112.1. olema viimase 12 kuu jooksul sooritanud vähemalt 40 viithüpet või viimase kolme kuu jooksul vähemalt 25 viitvarjuhüpet;
 - 112.2. korraldama vähemalt ühe vastava taseme koolituse taastava kehtiva pädevusega instruktori järelevalve all;
 - 112.3. juhendama, osalema või sooritama:
 - 112.3.1. vähemalt kümnet IAD-hüpet kehtiva pädevusega hüppemeistri järelevalve all.
 - 112.3.2. ühel AFF-hüppel hinnatava instruktorina, kus õpilase rollis on kehtiva AFF-instruktori pädevusega isik.
 - 112.3.3. vähemalt ühe tandemhüppe, kus reisija rollis on langevarjur, kellel on kehtiv tandeminstruktori pädevus.
113. Järelevalvet tegeval instruktoril on õigus vajaduse korral nõuda lisakoolitust või kordushüpet.

4. peatükk Langevarjuõnnetused ja -intsidendid

114. Langevarjuõnnetus on langevarjuhüppe sooritamise seotud lennuõnnetus, st õnnetusjuhtum, mis põhjustab kellegi surma või raske tervisekahjustuse või mille tulemusena saab õhusõiduk tõsiseid vigastusi, on teadmata kadunud või asub ligipääsmatus kohas.
115. Langevarjuhüpete korraldaja peab langevarjuõnnetuse toimumisel:
- 115.1. andma kannatanutele vajaduse ja võimaluse korral esmaabi;
 - 115.2. kutsuma viivitamatult välja kiirabi ja/või päästeteenistuse ning politsei;
 - 115.3. võtma tarvitusele vajalikud meetmed, tagamaks sündmuskoha ja asitõendite puutumatus;
 - 115.4. registreerima sündmuse pealtnägijate nimed;
 - 115.5. teavitama esimesel võimalusel oma ülemat;
 - 115.6. esitama kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vahejuhtumi ettekande² 24 tunni jooksul langevarjuõnnetuse toimumisest struktuuriüksuse korrapidajale;
 - 115.7. täitma kiirabi ja/või päästeteenistuse ning politsei juhiseid.

² Kaitseväge juhataja 17.04.2017 käskkirj nr 85 p 2 „Kaitseväge juhataja (KVJ) kriitilised informatsiooni vajadused, teavitamiskohustus, erakorralised vahejuhtumid ning nendest ettekandmine, käskkirja kehtetuks tunnistamine“ lisa 3.

116. Langevarjuintsident on muu langevarjuhüppe sooritamisega seotud, lennu- või hüppeohutust mõjutav, kuid mitte langevarjuõnnetusega lõppenud sündmus, sealhulgas varuvarju kasutamine.
117. Langevarjuhüpete korraldaja peab langevarjuintsidendi toimumisel:
 - 117.1. andma kannatanutele vajaduse ja võimaluse korral esmaabi ja/või kutsuma välja kiirabi;
 - 117.2. esitama kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vahejuhtumi ettekande 48 tunni jooksul langevarjuintsidendi toimumisest struktuuriüksuse korrapidajale

Lisa 1. Maapealne tõusuleht
Kaitseväe juhataja käskkirjaga kinnitatud
"Langevarjuhüpete ohutuseeskiri OE 9.5" juurde

Maapealne tõusuleht nr

.....
(kuupäev) (kuu) (aasta)

Jrk nr	Ees- ja perenimi	Langevari	Ülesanne	Kõrgus	Hüppe nr	Allkiri

Hüppemeister

.....
(ees- ja perenimi)

.....
(allkiri)

Lisa 2.
Tervisliku seisundi kinnitusleht
Kaitseväge juhataja käskkirjaga kinnitatud
“Langevarjuhüpete ohutuseeskiri OE 9.5” juurde

Kinnitan, et ei põe haigusi, mis langevarjuhüppe ajal võiks põhjustada ohtlikke olukordi. Kohustun informeerima oma tervislikust seisundist koolitajat ja esitama arstitõendi haigestumise korral eespool nimetatud haigustesse.

..... (koht) (kuupäev, kuu, aasta) (langevarjuri ees- ja perenimi ning allkiri)
..... (koht) (kuupäev, kuu, aasta) (hüppemeistri ees- ja perenimi ning allkiri)